

Asia: VN/18750/2022

Hallituksen esitys kotoutumisen edistämisestä annetun lain ja kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain muuttamisesta (tilapäinen suojelu)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Esitetyn kotoutuslain muutoksen tavoitteena on turvata Ukrainasta sotaa pakenevien, tilapäistä suojelua saavien henkilöiden kotoutumista edistävien palveluiden järjestäminen kunnissa ja hyvinvointialueilla. Palveluiden turvaamiseksi esitetään, että kunnille ja hyvinvointialueille voitaisiin maksaa valtion korvauksia palveluiden järjestämisestä niiden tilapäistä suojelua saavien osalta, joille on myönnetty kotikunta. Kustannuksia korvattaisiin samoin perustein kuin kansainvälistä suojelua saavien osaltakin. Kotikunnan myötä tilapäistä suojelua saavat voitaisiin ottaa kuntaan ohjaamisen piiriin. Lapin ELY-keskus kannattaa tehtyjä esityksiä, mutta pitää välttämättömänä, että viranomaisvastuita ja hallinnollisia menettelyjä selkeytetään ja mm. käsitteiden määrittelyjä tarkennetaan (esim. 'haavoittuvassa asemassa oleva' tai 'kohtuullinen aika').

Lapin ELY-keskus pitää erittäin tärkeänä, että alaikäisenä ilman huoltajaa maassa asuville lapsille ja nuorille turvataan tarpeen mukaiset asumisen ja tuen palvelut, olipa kyseessä sitten kiintiöpakolainen, kansainvälistä suojelua saava tai tilapäistä suojelua saava lapsi. On hyvä, että ilman huoltajaa tulleet tilapäistä suojelua saavat lapset ja nuoret on nostettu esityksessä tasavertaisesti muiden ilman huoltajaa tulleiden lasten ja nuorten rinnalle.

Kotikuntaoikeuden saamisen jälkeen tilapäistä suojelua saavat siirtyvät vastaanottokeskuksen palveluista kuntalaisiksi, jolloin palveluiden järjestämisvastuu ja niistä aiheutuvat kustannukset siirtyvät kuntien ja tulevien hyvinvointialueiden maksettavaksi. Esityksen mukaan jatkossa valtio korvaisi näitä kustannuksia, mikä on tervetullut muutos ja lisää myös kuntien/hyvinvointialueiden mahdollisuuksia tarjota tarpeen mukaisia palveluita. Kustannusten korvaaminen ja kuntaanosoitaminen voi myös lisätä kuntien halukkuutta vastaanottaa tilapäistä suojelua saavia ja siten myös edistää tilapäistä suojelua saavien kotoutumista ja työllistymistä.

Muutos kuitenkin aiheuttaa työmäärän lisääntymistä myös ELY-keskuksissa. Työmäärää lisää mm. kuntaohjaamisen menettelyt, kuntapaikoista sopiminen, palveluiden hankinta ja sopimukset/päätökset erityiskustannuksista. Viimeksi mainitun osalta Lapin ELY-keskus toivoo, että erityiskustannuksiin liittyvää haku- ja sopimus/päätös/maksatusprosesseja saataisiin vihdoin kevennettyä ja kehitettyä valtakunnallisesti. On kuitenkin hyvä, että esitykseen on huomioitu ELY-keskusten lisääntyvän työmäärän aiheuttama henkilöresurssin lisäämisen tarve ja esityksen mukaan ELY-keskuksiin tultaisiin esittämään lisämäärärahaa 17 tilapäisen henkilön rekrytointiin vuoden ajaksi. Lapin ELY-keskus kuitenkin huomauttaa, että lisähenkilöstön tarve tulee kuitenkin olemaan pitempi kuin vuosi.

Suopajarvi Anne-Mari
Lapin ELY